

UNIVERZITA SV. CYRILA A METODA V TRNAVE

EDUCOM 2025

AKTUÁLNE TRENDY V PRÍPRAVE UČITEĽOV PRE BEZPEČNÉ EDUKAČNÉ PROSTREDIE

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie 4. december 2025

Trnava 2026

EDUCOM 2025. Aktuálne trendy v príprave učiteľov pre bezpečné edukačné prostredie

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie 4. december 2025

Editorky: Mgr. Veronika Michvocíková, PhD., Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
PhDr. Elena Diechová, PhD., Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Recenzenti: prof. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD., Katolícka univerzita v Ružomberku
Ing. Ladislav Pasiar, PhD., Ekonomická univerzita v Bratislave

Kolektív autorov:

prof. PaedDr. Jana Duchovičová, PhD.
dr.h.c. prof. PhDr. PaedDr. Ing. Daniel Lajčin, PhD., DBA, LL.M.
prof. Beata Przyborowska, NCU
prof. dr. hab. Krzysztof Mariusz Rubacha
prof. Hanna Solarczyk, NCU
prof. PhDr. Alena Vališová, CSc.
prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.
doc. Mgr. Petr Adamec, Ph.D. MBA
doc. PhDr. PaedDr. Silvia Barnová, PhD., MBA
doc. PaedDr. Zuzana Geršicová, PhD.
doc. PaedDr. Monika Hornáček Banášová, PhD.
doc. PhDr. Petra Jedličková, PhD.
doc. JUDr. PhDr. PaedDr. Slávka Krásna, PhD. et Ph.D.
doc. Mgr. Mariana Sirotová, PhD.
PaedDr. Simona Dulovics Sámelová, PhD.
PaedDr. Ivana Fedurcová, PhD., MBA, MSc.
PaedDr. Marianna Figedyová, PhD.
PhDr. Martin Čapek Adamec, Ph.D.
PhDr. Elena Diechová, PhD.
PhDr. Dominika Doktorová, PhD.
PhDr. David Ivanovič, PhD.
PhDr. Marián Kamenčík, PhD.
PhDr. Miroslava Kovaříková, PhD.
PhDr. Gabriela Siantová, PhD.
Ing. Peter Palko, PhD., MBA, MSc.
RNDr. PhDr. Ing. Miroslav Reiter, PhD, DBA, MSc.
JUDr. Mgr. Miloš Svrček, PhD., LL.M., MSc.
Mgr. Radmila Dačevová, Ph.D.
Mgr. Peter Gregorík, PhD.
Mgr. Matúš Horváth, PhD.
Mgr. Dita Janderková, Ph.D.
Mgr. Alexandra Kocianová, PhD.
Mgr. Zdenka Kumorová, PhD.
Mgr. Kristína Liberčanová, PhD.
Mgr. Veronika Michvocíková, PhD.
Mgr. Milina Muzikářová, PhD.
PhDr. Andrea Olejníková, MBA
Mgr. Karina Zošáková, PhD.
Mgr. Kristína Dědová
Mgr. Zuzana Hrabovská
Mgr. Kristína Hradňanská
PaedDr. Natália Hrkotáčová
RNDr. Darina Miškovičová

Mgr. Denisa Pletichová
Olga Sarkisyan

Za obsahovú a jazykovú stránku textov zodpovedajú jednotliví autori. V publikácii sú štúdie zoradené abecedne podľa mien autorov.

Schválené *Edičnou radou Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave a vedením Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave.*

EDUCOM 2025. Aktuálne trendy v príprave učiteľov pre bezpečné edukačné prostredie. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie © 2026 by Veronika Michvocíková, Elena Diechová, UCM Trnava is licensed under CC BY-NC-ND 4.0

Vydavateľ: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave v roku 2026
1. vydanie, elektronické
ISBN 978-80-572-0584-5

OBSAH

PREDHOVOR	10
ÚVOD	11
MULTIKULTURNÍ KOMPETENCE VE STŘEDNÍM VZDĚLÁVÁNÍ – VÝZKUMNÉ IMPULZY Z PERSPEKTIVY BUDOUCÍCH UČITELŮ – PETR ADAMEC, ČR – DITA JANDERKOVÁ, ČR	12
AUTORITA LEKTORA VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V EDUKAČNÍCH KONTEXTech – MARTIN ČAPEK ADAMEC, ČR – ALENA VALIŠOVÁ, ČR	25
JINAKOST VE ŠKOLNÍ PRAXI: TEMATICKÁ ANALÝZA MYŠLENKOVÝCH MAP STUDUJÍCÍCH – RADMILA DAČEVOVÁ, ČR	31
PERCEPCIA ZÁVAŽNOSTI ŠIKANOVANIA V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ Z PERSPEKTÍVY UČITELOV – KRISTÍNA DĚDOVÁ, SR – PETRA JEDLIČKOVÁ, SR	39
PREVENCIA ŠIKANOVANIA AKO ZÁKLAD INKLUZÍVNEHO A BEZPEČNÉHO ŠKOLSKÉHO PROSTREDIA – ELENA DIECHOVÁ, SR	46
EMOCIONÁLNA INTELIGENCIA V KONTEXTE PREVENIE ŠIKANOVANIA U ŽIAKOV NA ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH: SYSTEMATICKÁ PREHLADOVÁ ŠTÚDIA – SIMONA DULOVICS SÁMELOVÁ, SR – ZUZANA HRABOVSKÁ, SR	53
FAKTORY, OVPLYVŇUJÚCE SOCIÁLNU BEZPEČNOSŤ ŽIAKOV V SÚČASNOM ŠKOLSKOM SYSTÉME – IVANA FEDURCOVÁ, SR	65
DIVADELNÉ PREDSTAVENIE AKO PRIENIK MEDZI POZNANÍM, UMENÍM A KULTÚROU – MARIANNA FIGEDYOVÁ, SR – OLGA SARKISYAN, SR	70
ROZVOJ OSOBNOSTNÝCH A SOCIÁLNYCH KOMPETENCIÍ INTERAKTÍVNymi METÓDAMI AKO SÚČASŤ PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVY ŠTUDENTOV UČITELSTVA V KONTEXTE WELBEINGU – ZUZANA GERŠICOVÁ, SR – SILVIA BARNOVÁ, SR – SLÁVKA KRÁSNA, SR	75
KLASIFIKOVANÝ DIKTÁT AKO NEEFEKTÍVNA VZDELÁVACIA AKTIVITA – PETER GREGORÍK, SR	85

MOŽNOSTI ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA A ODBORNÉHO ROZVOJA UČITEĽOV V KONTEXTE DIGITALIZÁCIE - MONIKA HORNÁČEK BANÁŠOVÁ, SR - MILINA MUZIKÁŘOVÁ, SR	92
NÁVRAT K OSVIETENSTVU V LITERÁRNOM VZDELÁVANÍ: RACIONÁLNY DIALÓG A BEZPEČNÉ PROSTREDIE PRE UČITEĽOV A ŠTUDENTOV - MATÚŠ HORVÁTH, SR	98
FILOZOFIA PRE DETI (P4C) AKO PROSTRIEDOK K BUDOVANIU BEZPEČNÉHO A PODPORNÉHO EDUKAČNÉHO PROSTREDIA - KRISTÍNA HRADŇANSKÁ, SR	107
DIGITÁLNE ZRUČNOSTI ŠTUDENTOV: ODBOROVÁ ŠPECIALIZÁCIA A NÁRODNÉ ROZDIELY V KOMPONENTE BEZPEČNOSŤ - NATÁLIA HRKOTÁČOVÁ, SR - JANA DUCHOVIČOVÁ, SR	115
VYTVÁRANIE BEZPEČNÉHO A PODPORNÉHO PROSTREDIA PRE UČITEĽOV NA POZADÍ NOVEJ ŠKOLSKEJ LEGISLATÍVY NA SLOVENSKU - DAVID IVANOVIČ, SR	121
LITERÁRNE POTULKY HLOHOVCOM - PRÍKLAD KOMUNITNÉHO A INKLUZÍVNEHO ROZMERU REGIONÁLNEJ LITERÁRNEJ EDUKÁCIE V KONTEXTE ROZVOJA PROFESIJNÝCH KOMPETENCIÍ UČITEĽA - MARIÁN KAMENČÍK, SR	127
WELL-BEING NA UNIVERZITE: EFEKTÍVNE TECHNIKY UČENIA SA A PROFESIJNÁ PODPORA V KONTEXTE DUŠEVNEJ POHODY ŠTUDENTOV - ALEXANDRA KOCIANOVÁ, SR - KRISTÍNA LIBERČANOVÁ, SR	138
BEZPEČNÁ ŠKOLA JAKO ZÁKLADNÍ POTŘEBA A PŘEDPOKLAD VZDĚLÁVÁNÍ V KONTEXTU REVIZE KURIKULA V ČESKÉ REPUBLICE - MIROSLAVA KOVAŘÍKOVÁ, ČR	147
POSILŇOVANIE MEDIÁLNEJ GRAMOTNOSTI AKO NÁSTROJ PREVENČIE ŠTUDENTOV VOČI MANIPULÁCIÁM NA SOCIÁLNYCH SIEŤACH - ZDENKA KUMOROVÁ, SR	154
AI A JEHO VYUŽITIE V RÁMCI VZDELÁVANIA ŽIAKOV V OBLASTI BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA PRI PRÁCI (BOZP) V SYSTÉME DUÁLNEHO VZDELÁVANIA - DANIEL LAJČIN, SR	166
IDENTIFIKÁCIA ALTERNATÍVNYCH MÉDIÍ Z POHLADU BUDÚCEHO UČITEĽSTVA AKO JEDEN ZO SPÔSOBOV PODPORY BEZPEČNÉHO ŠKOLSKÉHO PROSTREDIA - VERONIKA MICHVOCÍKOVÁ, SR - DOMINIKA DOKTOROVÁ, SR	172
ŠKOLA AKO BEZPEČNÝ PRIESTOR: PSYCHOSOCIÁLNE PREŽÍVANIE ŽIAKOV MERANÉ POMOCOU NÁSTROJA POHODOMER - ANDREA OLEJNÍKOVÁ, SR	180

BEZPEČNÁ ŠKOLA V BEZPEČNOM PROSTREDÍ - PETER PALKO, SR	191
PROBLÉMOVÉ CHOVÁNÍ ŽÁKŮ A BEZPEČNÉ EDUKAČNÍ PROSTŘEDÍ – IMPLIKACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU PRO UČITELSKOU PRAXI - DENISA PLETICHOVÁ, SR	197
PO ČOM JE DOPYT VO VZDELÁVANÍ? ANALÝZA TRENDŮ A IMPLIKÁCIE PRE PRÍPRAVU UČITEĽOV - MIROSLAV REITER, SR	206
PROJEKTOWANIE METATEORII BADANIA INTERDYSCYPLINARNEGO JAKO ODPOWIEDŹ NA ZŁOŻONOŚĆ PRZEDMIOTÓW BADAŃ NAUKOWYCH - KRZYSZTOF RUBACHA	215
UNIVERZITA, KTORÁ PODPORUJE BEZPEČNOSŤ V INTERKULTÚRNOM PROSTREDÍ - HANNA SOLARCZYK, PL - BEATA PRZYBOROWSKA, PL	219
POTREBY EDUKANTOV PRI UČENÍ SA ANGLICKÉHO JAZYKA Z POHLADU LINGVISTICKÝCH KOMPETENCIÍ. OSOBNOSŤ A PROFESIJNÉ KOMPETENCIE LEKTORA V ĎALŠOM VZDELÁVANÍ - GABRIELA SIANTOVÁ, SR	224
PRACOVNÁ SPOKOJNOSŤ UČITEĽOV V INTENCIÁCH BEZPEČNOSTI ŠKOLSKÉHO PROSTREDIA - MARIANA SIROTOVÁ, SR - DARINA MIŠKOVIČOVÁ, SR	230
LEGISLATÍVNE A PRÁVNE PROSTRIEDKY V BOJI PROTI ŠIKANE - MILOŠ SVRČEK, SR	237
KLÍČOVÉ PROBLÉMY VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ V SOUČASNÉ ŠKOLE V ČESKÉ REPUBLICE - ALENA VALIŠOVÁ, ČR	244
INOVÁCIE VO VZDELÁVANÍ UČITEĽOV - MIRON ZELINA, SR	250
BEZPEČNÉ A ZODPOVEDNÉ SPRÁVANIE V ONLINE PROSTREDÍ: PERCEPCIA BUDÚCICH PROFESIONÁLOV V POMÁHAJÚCICH PROFESIÁCH - KARINA ZOŠÁKOVÁ, SR	254
ZÁVER	261
SUMMARY	263
KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTOROV	264

CONTENT

PREDHOVOR (FOREWORD)	10
ÚVOD (INTRODUCTION)	11
MULTICULTURAL COMPETENCES IN UPPER-SECONDARY EDUCATION – RESEARCH INSIGHTS FROM THE PERSPECTIVE OF FUTURE TEACHERS – PETR ADAMEC, ČR – DITA JANDERKOVÁ, ČR	12
AUTHORITY OF ADULT EDUCATION INSTRUCTORS IN EDUCATIONAL CONTEXTS – MARTIN ČAPEK ADAMEC, ČR – ALENA VALIŠOVÁ, ČR	25
OTHERNESS IN SCHOOL PRACTICE: A THEMATIC ANALYSIS OF STUDENTS' MIND MAPS – RADMILA DAČEVOVÁ, ČR	31
PERCEPTION OF THE SERIOUSNESS OF BULLYING IN THE SCHOOL ENVIRONMENT FROM THE TEACHERS' PERSPECTIVE – KRISTÍNA DĚDOVÁ, SR – PETRA JEDLIČKOVÁ, SR	39
BULLYING PREVENTION AS A FOUNDATION OF AN INCLUSIVE AND SAFE SCHOOL ENVIRONMENT – ELENA DIECHOVÁ, SR	46
EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE CONTEXT OF BULLYING PREVENTION AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS: A SYSTEMATIC REVIEW – SIMONA DULOVICS SÁMELOVÁ, SR – ZUZANA HRABOVSKÁ, SR	53
FACTORS AFFECTING THE SOCIAL SECURITY OF STUDENTS IN THE CURRENT SCHOOLS SYSTEM – IVANA FEDURCOVÁ, SR	65
THEATRE PERFORMANCE AS AN INTERSECTION OF KNOWLEDGE, ART, AND CULTURE – MARIANNA FIGEDYOVÁ, SR – OLGA SARKISYAN, SR	70
DEVELOPMENT OF PERSONAL AND SOCIAL COMPETENCES USING INTERACTIVE METHODS AS PART OF THE UNDERGRADUATE TRAINING OF TEACHER STUDENTS IN THE CONTEXT OF WELL-BEING – ZUZANA GERŠICOVÁ, SR – SILVIA BARNOVÁ, SR – SLÁVKA KRÁSNA, SR	75
DICTATION TEST AS AN INEFFECTIVE EDUCATIONAL ACTIVITY – PETER GREGORÍK, SR	85

OPPORTUNITIES FOR CONTINUING EDUCATION AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT FOR TEACHERS IN THE CONTEXT OF DIGITALISATION - MONIKA HORNÁČEK BANÁŠOVÁ, SR - MILINA MUZIKÁŘOVÁ, SR	92
RETURN TO ENLIGHTENMENT IN LITERARY EDUCATION: RATIONAL DIALOGUE AND A SAFE ENVIRONMENT FOR TEACHERS AND STUDENTS - MATÚŠ HORVÁTH, SR	98
PHILOSOPHY FOR CHILDREN (P4C) AS A MEANS OF BUILDING A SAFE AND SUPPORTIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT - KRISTÍNA HRADŇANSKÁ, SR	107
STUDENTS' DIGITAL SKILLS: PROFESSIONAL SPECIALIZATION AND NATIONAL DIFFERENCES IN THE SECURITY COMPONENT - NATÁLIA HRKOTÁČOVÁ, SR - JANA DUCHOVIČOVÁ, SR	115
CREATING A SAFE AND SUPPORTIVE ENVIRONMENT FOR TEACHERS IN THE CONTEXT OF NEW SCHOOL LEGISLATION IN SLOVAKIA - DAVID IVANOVIČ, SR	121
PROJECT LITERARY WANDERINGS IN HLOHOVEC - AN EXAMPLE OF THE COMMUNITY AND INCLUSIVE DIMENSION OF REGIONAL LITERARY EDUCATION IN THE CONTEXT OF DEVELOPING TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCIES - MARIÁN KAMENČÍK, SR	127
WELL-BEING AT UNIVERSITY: EFFECTIVE LEARNING TECHNIQUES AND PROFESSIONAL SUPPORT IN THE CONTEXT OF STUDENTS' MENTAL WELL BEING - ALEXANDRA KOCIANOVÁ, SR - KRISTÍNA LIBERČANOVÁ, SR	138
SAFETY SCHOOL AS A BASIC NEED AND PREREQUISITE FOR EDUCATION IN THE CONTEXT OF CURRICULUM REVISION IN THE CZECH REPUBLIC - MIROSLAVA KOVAŘÍKOVÁ, ČR	147
TRAINING MEDIA LITERACY AS A PREVENTION TOOL FOR STUDENTS FROM MANIPULATION ON SOCIAL NETWORKS - ZDENKA KUMOROVÁ, SR	154
AI AND ITS USE IN EDUCATING STUDENTS IN OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH (OSH) WITHIN THE DUAL EDUCATION SYSTEM - DANIEL LAJČIN, SR	166
IDENTIFICATION OF ALTERNATIVE MEDIA AS A WAY OF THE SAFE SCHOOL ENHANCEMENT BY THE VIEW OF UNIVERSITY STUDENTS - FUTURE TEACHERS - VERONIKA MICHVOCÍKOVÁ, SR - DOMINIKA DOKTOROVÁ, SR	172

SCHOOL AS A SAFE SPACE: STUDENTS' PSYCHOSOCIAL EXPERIENCES MEASURED USING THE POHODOMER TOOL - ANDREA OLEJNÍKOVÁ, SR	180
CREATING A SAFE AND SECURE SCHOOL ENVIRONMENT - PETER PALKO, SR	191
PROBLEMATIC STUDENT BEHAVIOR AND A SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT - IMPLICATIONS OF RESEARCH RESULTS FOR TEACHING PRACTICE - DENISA PLETICHOVÁ, SR	197
WHAT IS IN DEMAND IN EDUCATION? TREND ANALYSIS AND IMPLICATIONS FOR TEACHER PREPARATION - MIROSLAV REITER, SR	206
DESIGNING A METATHEORY FOR INTERDISCIPLINARY RESEARCH AS A RESPONSE TO THE COMPLEXITY OF SUBJECTS OF SCIENTIFIC RESEARCH - KRZYSZTOF RUBACHA	215
A UNIVERSITY THAT FOSTERS SAFETY IN AN INTERCULTURAL ENVIRONMENT - HANNA SOLARCZYK, PL - BEATA PRZYBOROWSKA, PL	219
THE NEEDS OF EDUCATEES IN LEARNING ENGLISH FROM THE PERSPECTIVE OF LINGUISTIC COMPETENCES. PERSONALITY AND PROFESSIONAL COMPETENCES OF A LECTOR IN FURTHER LEARNING - GABRIELA SIANTOVÁ, SR	224
JOB SATISFACTION OF TEACHERS IN THE CONTEXT OF SCHOOL SAFETY - MARIANA SIROTOVÁ, SR - DARINA MIŠKOVIČOVÁ, SR	230
LEGISLATIVE AND LEGAL MEANS IN THE FIGHT AGAINST BULLYING - MILOŠ SVRČEK, SR	237
KEY PROBLEMS OF UPBRINGING AND EDUCATION IN CONTEMPORARY SCHOOLING IN THE CZECH REPUBLIC - ALENA VALIŠOVÁ, ČR	244
INNOVATIONS IN TEACHER EDUCATION - MIRON ZELINA, SR	250
SAFE AND RESPONSIBLE BEHAVIOR IN THE ONLINE ENVIRONMENT: PERCEPTIONS OF FUTURE PROFESSIONALS IN HELPING PROFESSIONS - KARINA ZOŠÁKOVÁ, SR	254
ZÁVER (CONCLUSION)	261
SUMMARY	263
CONTACTS	264

EMOCIONÁLNA INTELIGENCIA V KONTEXTE PREVENIE ŠIKANOVANIA U ŽIAKOV NA ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH: SYSTEMATICKÁ PREHLADOVÁ ŠTÚDIA

EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE CONTEXT OF BULLYING PREVENTION AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS: A SYSTEMATIC REVIEW

Simona DULOVICS SÁMELOVÁ, SR – Zuzana HRABOVSKÁ, SR

Anotácia: Uvedený príspevok pojednáva o emocionálnej inteligencii, ktorá podľa rôznych teórií zohráva kľúčovú úlohu pri orientácii v sociálnych interakciách, v porozumení druhým a pri regulácii vlastných emócií. Rozvoj sociálnych a emocionálnych zručností u žiakov prispieva k celostnému rozvoju osobnosti a vytvára predpoklady pre úspešné zvládanie rozmanitých životných situácií. Podobne i výskumné zistenia naznačujú, že úroveň emocionálnej inteligencie môže pôsobiť ako ochranný faktor pri eliminácii rôznych typov rizikového správania nevynímajúc i šikanovanie. Avšak povaha súvisu medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním u žiakov základných škôl zostáva nejasná. Cieľom prehľadovej štúdie bolo vytvorenie systematickej analýzy, ktorá reflektuje vedecké zistenia súvisu medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním na oboch pozíciách (šikanujúci, šikanovaný) u žiakov na základných školách.

Kľúčové slová: šikanovanie, emocionálna inteligencia, žiak, prevencia

1 Úvod

Fenomén šikanovania predstavuje podľa správy UNESCO (2019) jeden z najvážnejších problémov školského prostredia, ktorý ohrozuje psychické, sociálne i akademické fungovanie žiakov a zároveň negatívne vplýva na ich wellbeing (Janková, 2023; Rusteholz et al., 2021; Smith et al., 2020).

Pod šikanovaním v školskom prostredí sa rozumie opakujúce sa nežiaduce správanie šikanujúceho voči šikanovanému, ktoré je motivované úmyslom ponížiť, získať prevahu alebo vynútiť si mocenské postavenie nad šikanovaným. Pri šikanovaní dochádza k zámernému vytváraniu prostredia, ktoré môže byť pre šikanovaného zastrášujúce, zahanbujúce, ponížujúce, potupujúce, zneuctujúce, zraňujúce, urážajúce alebo nepriateľské (Janková, 2023; Olweus, 1993; Pétiová, 2021; Sejčová, 2021). Formy šikanovania sa menia od tradičnej fyzickej, verbálnej a psychickej agresie po novšiu podobu, akou je kyberšikanovanie. V škole rozlišujeme dva druhy šikanovania, priame a nepriame. Pri priamom šikanovaní šikanujúci zameriava svoje konanie priamo na šikanovaného, a to prostredníctvom opakovaného a úmyselného verbálneho alebo fyzického násillia, zväčša za prítomnosti ďalších účastníkov šikanovania. Na druhej strane pri nepriamom šikanovaní šikanujúci využíva metódy vzťahového a emocionálneho násillia a vydierania (Ministerstvo školstva SR, 2025).

Šikanovanie nepredstavuje izolovaný problém, ale komplexný jav so širokým dosahom na societu. U šikanovaných sa často prejavujú psychologické následky (depresia, úzkosť, sebaopoškodzovanie, suicidálne pokusy). Včasná prevencia zameraná nielen na žiakov, ale aj na učiteľov predstavuje kľúčový aspekt. Dôraz by mal byť kladený na posilňovanie pozitívnej sociálnej klímy, budovanie zdravého sebahodnotenia, rozvíjanie empatie a prosociálneho správania.

Správa UNESCO (2019) poskytuje výskumné zistenia o prevalencii, príčinách a dôsledkoch školského násillia a šikanovania zo 144 krajín. Výsledky poukazujú, že celosvetovo bolo takmer každé tretie dieťa (32 %) v poslednom mesiaci šikanované.

Na Slovensku Pétiová (2015) zistila prevalenciu šikanovaných na úrovni (21 %). Paľovčíková (2018) na vzorke 2 996 respondentov identifikovala (28,8 %) šikanovaných, pričom medzi najviac zastúpené formy šikanovania patrili vylučovanie z kolektívu (38,7 %) a telesné napadnutia (37,3 %). Janková (2023) realizovala výskum na základných a stredných školách vo všetkých krajoch SR. Výskumný súbor pozostával z 1 969 respondentov. Výsledky demonštrujú, že skúsenosť so šikanovaním mala viac ako polovica žiakov, pričom šikanujúcich bolo identifikovaných (9 %), šikanovaných (25 %) a prizeraúcich (43 %). Z výsledkov ďalej vyplýva, že miera šikanovania výrazne súvisela so vnímaním triedy ako dobrého kolektívu a s pozitívnymi vzťahmi v triede. Žiaci, ktorí hodnotili svoju triedu ako dobrý kolektív (20 %) a mali navzájom dobré vzťahy, (49 %) boli výrazne menej šikanovaní. V (52 %) bol za šikanujúceho označený práve spolužiak a (25 %) opýtaných potvrdilo, že šikanovanie malo skupinový charakter.

V poslednej dobe bolo na Slovensku vytvorených viacero intervencií na elimináciu šikanovania v školskom prostredí. Avšak menej je známe, ktoré zručnosti je potrebné rozvíjať u žiakov na zlepšenie účinnosti intervenčných stratégií v oblasti šikanovania. Teórie, ako napríklad emocionálna teória a teória emocionálnej inteligencie (EI) reflektujú, že vyššia úroveň EI je jedným z hlavných ochranných faktorov pri šikanovaní v školách. Zahraničné intervenčné programy na prevenciu šikanovania (Garaigordobil & Peña-Sarrionandia, 2015; Maher et al., 2014; Menesini & Salmivalli, 2017), ktoré rozvíjali emocionálne a sociálne zručnosti žiakov, znížili výskyt šikanovania na školách. Medzi programy, ktoré sa venujú rozvoju emocionálnej inteligencie na Slovensku patrí napríklad *Každý máme svoju hviezdu na nebi*, ktorého autorkami sú Fabíková a Miňová (2008). Uvedený program vychádza z navrhovaných oblastí Goleman (2005) a je zameraný na rozvoj sebaaponímia, podporu sebariadenia – poznávanie, rozlišovanie a ovládanie emócií, rozvoj sebamotivácie, empatie a medziludských vzťahov. Salbot et al. (2011) dopĺňa, že vhodné programy na rozvoj emocionálnej inteligencie môžu byť i *Cesta k emocionálnej zrelosti*, *Srdce na dlani* a *Akí sme*.

1.1 Emocionálna inteligencia

Emocionálna inteligencia zohráva kľúčovú úlohu pri orientácii v sociálnych interakciách, v porozumení druhým, a v regulácii vlastných emócií. Zároveň predstavuje nevyhnutnú zručnosť, ktorá podporuje pozitívne vzťahy medzi rovesníkmi a eliminuje agresívne správanie u detí (Goleman, 2005; Kaliská et al., 2019; Mikolajczak et al., 2008; Petrides, et al., 2004).

V psychologickej teórii je všeobecne vnímaná buď ako schopnosť alebo ako osobnostná črta. Prvý prístup ku EI ako schopnosti poukazuje na to, čo je jednotlivec schopný urobiť, resp., ako sa vie správať. Druhý prístup ku EI ako osobnostnej črte reflektuje, čo jednotlivec zvyčajne robí, resp., aký naozaj je (Mikolajczak et al., 2008). Dodávame, že na zistenie miery emocionálnej inteligencie v školskom prostredí sa častejšie stretávame s druhým prístupom EI ako osobnostnej črty. Prvý systematický model črtovej emocionálnej inteligencie Petrides & Furnham (2001) pozostáva z 15 komponentov. Uvedené komponenty sa delia na 13, ktoré tvoria štyri všeobecnejšie faktory a 2 samostatné faktory (sebamotivácia, adaptabilita). Všetky komponenty odrážajú určitú osobnostnú vlastnosť vzťahujúcu sa k emocionálnemu prežívaniu jednotlivca. Kaliská et al. (2019) dopĺňa, že črtová EI pozostáva z nasledovných faktorov.

- *Well-being* pozostáva z osobnostných črt spojených s prežívaním osobnej pohody. Jednotlivci s vysokou úrovňou well-beingu prežívajú pozitívne city šťastia a naplnenosti zo života. Na druhej strane jednotlivci s nízkou úrovňou prežívajú negatívne city, sklamanie zo života a disponujú nižšou sebaúctou.

- *Emocionalita* pozostáva z účinnosti pri vnímaní a vyjadrovaní emócií. Vysoká miera emocionality umožňuje jednotlivcom byť v súlade so svojimi emóciami, ale i s emóciami druhých. Nízka úroveň emocionality produkuje ťažkosti v rozpoznaní nielen svojich vnútorných emocionálnych stavov, ale i v expresii svojich citov s blízkymi.
- *Sociabilita* pozostáva z emocionálnej účinnosti v sociálnych interakciách, a to najmä pri riadení a usmerňovaní emócií iných. Jednotlivci s vysokou úrovňou v sociabilite sú úspešní a zbehlí v sociálnych interakciách. Vedia byť dobrými poslucháčmi, komunikovať jasne a s dôverou. Na druhej strane jednotlivci s nízkou úrovňou sociability pôsobia placho, rezervovane a nemajú istotu v tom, čo povedať alebo urobiť v rozmanitých sociálnych interakciách.
- *Sebakontrola* pozostáva z aspektov vlastnej účinnosti pri regulácii emócií a impulzov. Jednotlivci s vysokou úrovňou sebakontroly dokážu adekvátne – zdravo kontrolovať svoje impulzy a túžby, dobre regulovať i zvládať záťažové či stresové situácie. Na druhej strane osoby s nízkou úrovňou sebakontroly sú náchylnejší k impulzívnemu správaniu a stresové situácie nezvládajú dobre.

Úroveň črtovej EI predstavuje jeden z možných rizikových alebo ochranných faktorov pri vytváraní inkluzívneho a podporného školského prostredia. Výskumy demonštrujú, že črtová EI ovplyvňuje priamo alebo nepriamo širokú škálu výchovno-vzdelávacích reálií. Deti a adolescenti s vyššou črtovou EI majú požadované sociálne a emocionálne zručnosti v oblasti vzťahov, ako napríklad schopnosť jasne komunikovať, počúvať a konštruktívne riešiť problémy, čo im napomáha udržiavať dobré medziľudské a rovesnícke vzťahy (Wang et al., 2019). Vyššia črtová EI je spájaná s menším množstvom neoprávnených absencií či vylúčení zo školy (Mavroveli et al., 2008; Petrides, et al., 2004), znižuje pravdepodobnosť agresívneho správania (Santesso et al., 2006), podporuje prosociálne správanie a predchádza antisociálnemu správaniu u detí mladšieho školského veku (Mavroveli et al., 2007) a významne súvisí so sebapoškodzovaním (Mikolajczak et al., 2009).

1.2 Súvis medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním

V interakciách s rovesníkmi sa emocionálna inteligencia považuje za kľúčovú pre dobrú sociálnu adaptáciu a pozitívne osobné vzťahy. Vysoké skóre črtovej EI môže prispieť k adaptívnemu zvládaniu sociálnych interakcií a zároveň môže chrániť deti a mladých ľudí pred rozvojom maladaptívneho správania, ako je šikanovanie (Olweus, 2013). Práveschopnosť detí manažovať svoje emócie sa ukazuje ako významný ochranný faktor v prevencii šikanovania (Garaigordobil & Oñedera, 2010).

Cañas et al. (2020) zistili negatívny súvis medzi črtovou EI a šikanovaním na pozícii šikanujúceho. Deti z uvedeného výskumu, ktoré sa dopúšťali šikanovania, uvádzali nižšiu schopnosť zvládania nielen vlastných emócií, ale i vnímania emócií druhých. Iné štúdie analyzujúce emocionálnu inteligenciu v kontexte školského šikanovania demonštrujú, že deti, ktoré zažívali zastráajúce správanie alebo šikanovanie dosahovali nižšiu úroveň EI (Garaigordobil & Oñedera, 2010), pričom práve šikanovaní vykazovali menšiu emočnú jasnosť a emočnú reguláciu (Anderson & Hunter, 2012).

Na druhej strane štúdie (Bunnett, 2021; Manring et al., 2018) zistili pozitívnu súvislosť medzi šikanovanými deťmi a úrovňou ich emocionálnej inteligencie. Šikanovaní s vyššou úrovňou EI môžu byť emocionálne vnímavejší, ale menej schopní vnímať emócie svojich rovesníkov, čo môže viesť k tomu, že ich rovesníci nemajú radi a tým sa zvyšuje pravdepodobnosť, že budú šikanovaní.

Rovnako súvislosť šikanovania a emocionálnej inteligencie je rozdielna medzi pohlaviami Mavroveli (2011) a kultúrami Wang et al. (2019).

Výskumné zistenia naznačujú, že úroveň emocionálnej inteligencie môže pôsobiť ako ochranný faktor pri eliminácii rôznych typov rizikového správania, nevynímajúc i šikanovanie. Avšak povaha súvisu medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním u žiakov základných škôl zostáva nejasná. Cieľom prehľadovej štúdie bolo vytvorenie systematickej analýzy, ktorá reflektuje vedecké zistenia súvisu medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním na oboch pozíciách (šikanujúci, šikanovaný) u žiakov na základných školách.

2 Metódy

2.1 Vyhľadávanie a identifikácia dokumentov

Pri realizácii kvalitatívnej analýzy sme postupovali podľa modelu Moher et al. (2009) PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-Analyses). Prehľadová systematická štúdia vychádzala z analýzy publikovaných vedeckých štúdií, ktoré sa zaoberali súvisom medzi šikanovaním a emocionálnou inteligenciou u žiakov základných škôl v rokoch 2015 – 2025. Do systematickej štúdie boli zaradené empirické výskumy s kvantitatívnym dizajnom.

Na vyhľadávanie výskumov, ktoré sa venovali súvisu emocionálnej inteligencie a šikanovania sme systematicky prehľadávali elektronické databázy *Google Scholar*, *Research Gate*. Pre daný výber sme zvolili nasledovné výrazy – algoritmy v slovenskom a v anglickom jazyku. Emocionálna inteligencia/emotional intelligence, šikanovanie/bullying, deti/children, žiaci/pupils, obeť – šikanovaný/victim, agresor – šikanujúci/aggressor, základná škola/elementary school. Vyhľadávanie nebolo obmedzené geografickou lokalitou.

2.2 Triedenie – kritéria zaradenia a kritéria vyradenia

Na zabezpečenie presnosti štúdie boli do hĺbkovej analýzy zahrnuté výskumy, ktoré spĺňali päť nasledovných kritérií. Výskum mal kvantitatívny dizajn, emocionálna inteligencia bola nezávislá premenná a tradičné šikanovanie bola závislá premenná, výskumníci uvádzali korelačný koeficient medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním, výskumný súbor pozostával zo žiakov základných škôl, výskumy boli realizované v rokoch 2015 – 2025.

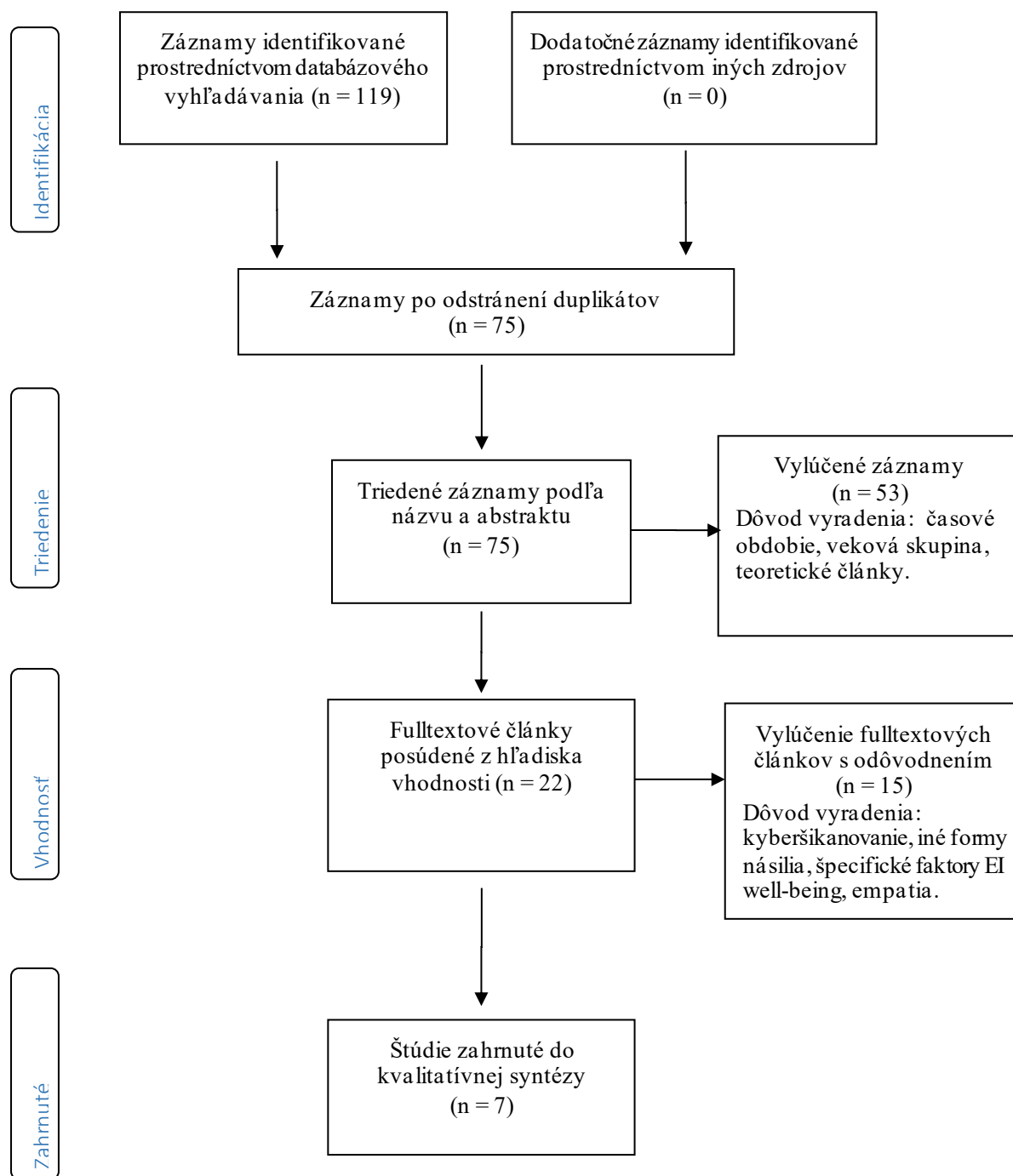
Na vyradenie textových dokumentov sme použili nasledovné kritériá. Teoretické alebo metodologické články, absencia dostupnosti celého textu, duplikáty. Rovnako výskumy venujúce sa kyberšikanovaniu alebo iným formám násillia, štúdie, ktoré sa venovali sociálno-emocionálnej inteligencii, sociálno-emocionálnym zručnostiam namiesto emocionálnej inteligencie. Ďalej štúdie, ktoré skúmali len špecifické súčasti – faktory emocionálnej inteligencie, ako napríklad, well-being, empatiu. Výskumný súbor pozostával z inej cieľovej skupiny ako základnej školy a štúdie, ktoré použili rovnaký výskumný súbor.

2.3 Posúdenie vhodnosti zaradenia

Posúdenie vhodnosti štúdií je proces, pri ktorom autor manuálne zaradí alebo vyradí literárne položky ohľadom na stanovené kritéria a cieľ výskumu (Moher et al., 2009). Výskumníci nezávisle od seba vyhľadávali a analyzovali názvy a abstrakty článkov, pričom tie, ktoré nespĺňali kritériá zaradenia, boli vyradené. Tie články, ktorých názvy a abstrakty spĺňali kritériá pre zaradenie, boli detailne analyzované. Po následnom preskúmaní celých textov a dodržaní zadaných kritérií pre zaradenie/vyradenie, splnilo uvedené podmienky celkovo $n = 7$ štúdií. Celkový výberový proces vyhľadávania štúdií je vizuálne zobrazený v diagrame uvedenom na obrázku 1.

Obrázok 1

PRISMA diagram prehľadovej štúdie

Zdroj: Moher et al. (2009). Upravené podľa Dulovics Sámellová & Hrabovská (2026).

2. 4 Hodnotenie kvality a extrakcia údajov

Vzhľadom na heterogenitu štúdií (rôzne meracie nástroje, prístupy) boli štúdie, ktoré spĺňali kritériá pre zaradenie systematizované pomocou kvalitatívneho naratívneho prístupu. Popis zistení a dát zo systematického prehľadu tvoril základ pre kvalitatívnu syntézu. Pri každom vybratí článku bol realizovaný proces extrakcie údajov, ktorý zahŕňal nasledovné údaje: meno autora, rok publikácie, lokalita, veľkosť vzorky, vekové zloženie respondentov, merací nástroj na zistenie

úrovne emocionálnej inteligencie, merací nástroj na identifikáciu šikanovania, hlavné zistenia a limity.

3 Výsledky

Do analýzy bolo zahrnutých sedem štúdií, ktoré spĺňali vopred definované kritériá pre zaradenie. Základné charakteristiky zahrnutých štúdií sú uvedené v tabuľke 1.

Tabuľka 1

Systematický prehľad zahrnutých štúdií do kvalitatívnej analýzy

Autor	Veľkosť/vek lokalita	Metóda zberu dát	Limity	Hlavné zistenia
ChaoHui & Sheibani (2024)	N = 200 Vek:10-12 rokov Lokalita: Malajzia	The Emotional Quotient Inventory- Youth Version (EQ-i:YV). The Plweus Bully/Victim Questionnaire (OBVQ).	Subjektívne výpovede, kultúrny kontext.	Žiaci, ktorí uvádzali správanie spojené so šikanovaním, mali významne nižšie skóre EQ (M=75,4, SD =10,2) v porovnaní s tými, ktoré takéto správanie neuvádzali (M=90,1, SD= 11,8).
Alvarado et al. (2020)	N = 329 Vek: 8-12 rokov Lokalita: Španielsko	EMOCINE (EMotion in CINema scenes. AVE (bullying and school violence).	Nereprezentatívny súbor, meracie nástroje, štatistické spracovanie.	Žiaci s vysokou EI (M=1,22) boli menej v pozícii šikanovaných ako žiaci so strednou EI (M=1,89) a nízkou IE (N=1,99).
Peachey et al. (2017)	N = 235 Vek: 8 - 12 Lokalita: Kennesaw, Georgia	Trait Emotional Intelligence Questionnaire- Child Short Form (TEIQue-CSF). Scale- Victim (FBS-V), Scale- Perpetrator (FBS-P).	Do výskumu bola zapojená len jedna základná škola.	U chlapcov bola zistená významná negatívna korelácia medzi šikanovanými/obetami a emocionálnou inteligenciou. U chlapcov i dievčat bola zistená významná negatívna korelácia medzi šikanujúcimi/agresormi a emocionálnou inteligenciou.
Nasti et al. (2022)	N = 199 Vek: 8 - 10 rokov Lokalita: Taliansko	The Emotional Intelligence Index (I-IE). The Bullying Prevalence	Nízky počet respondentov.	Vyššia miera emocionálnej inteligencie a empatie znižovala riziko zapojenia sa žiakov do

		Questionnaire (BPQ).		rôznych prejavov šikanovania.
León-del-Barco et al. (2020)	N = 822 Vek:10-12 rokov Lokalita: Španielsko	Trait Meta- Mood Scale -24 (TMMS-24). School Coexistence Questionnaire (SCQ).	Subjektívne výpovede respondentov, kultúrny kontext.	Žiaci, ktorí mali problémy pochopiť a regulovať svoje emocionálne stavy, mali väčšiu pravdepodobnosť stať sa šikanovanými.
Zelika et al. (2024)	N = 30 Vek:10-12 rokov Lokalita: Indonézia	EI: dotazník vlastnej konštrukcie. Šikanovanie: dotazník vlastnej konštrukcie.	Subjektívne výpovede, neštandardizované meracie nástroje, kultúrny kontext.	Bol zistený štatisticky významný vzťah medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním. Čím bola vyššia miera emocionálnej inteligencie u žiakov, tým bola nižšia tendencia k šikanovaniu.
Tirtayanti et al. (2017)	N = 85 Vek: 9 - 11 rokov Lokalita: Indonézia	Bar-On Emotional quotient Inventory: Youth Version. Bullying Questionnaire.	Subjektívne výpovede, kultúrny kontext.	Bola zistená štatisticky významná súvislosť medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním. Slabý emocionálny vývin u žiakov má tendenciu viesť k šikanovaniu medzi žiakmi.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Alvarado et al. (2020); ChaoHui & Sheibani (2024); León-del-Barco et al. (2020); Nasti et al. (2022); Peachey et al. (2017); Tirtayanti et al. (2017); Zelika et al. (2024)

Výskumný súbor pozostával z (N=2 135) žiakov vo veku od 8 – 12 rokov. Výsledky potvrdzujú, že úroveň EI u žiakov významne súvisela so šikanovaním. Z hľadiska pozície šikanovania (šikanujúci a šikanovaný) dve štúdie (Alvarado et al., 2020 a León-del-Barco et al., 2020) skúmali súvis medzi EI a šikanovaním na pozícii – šikanovaný a päť štúdií (ChaoHui & Sheibani, 2024; Nasti et al., 2022; Peachey et al., 2017; Tirtayanti et al., 2017; Zelika et al., 2024) skúmalo daný súvis na pozícii šikanujúci.

Alvarado et al. (2020) zistili, že žiaci s vyššou úrovňou EI dosahovali nižšie skóre na pozícii šikanovaný v porovnaní so žiakmi so strednou a nízkou úrovňou EI. León-del-Barco et al. (2020) identifikovali, že žiaci s nižšou schopnosťou porozumieť a regulovať vlastné emócie mali vyššiu pravdepodobnosť stať sa šikanovanými.

Čo sa týka šikanujúcich, výsledky ChaoHui a Sheibani (2024) zistili, že žiaci, ktorí uvádzali agresívne správanie, dosahovali nižšie priemerné skóre emocionálnej inteligencie než žiaci, ktorí takéhoto správanie neuvádzali. Nasti et al. (2022) zaznamenali, že vyššia úroveň emocionálnej inteligencie bola spojená s nižšou mierou zapojenia sa do rôznych foriem šikanovania. Peachey et al. (2017) identifikovali negatívnu koreláciu medzi emocionálnou inteligenciou a šikanujúcim správaním u chlapcov aj dievčat. Vo výskume Zelika et al. (2024) bolo okrem štatisticky významného súvisu medzi EI a tendenciou k šikanovaniu zistené, že vyššia EI bola spojená s nižšou mierou šikanujúceho správania. Tirtayanti et al. (2017) zistili, že slabý emocionálny vývin u žiakov má tendenciu viesť k šikanovaniu medzi žiakmi.

Podrobná analýza zahrnutých štúdií ukázala, že šikanujúci dosahovali nižšiu mieru interpersonálnych zručností (sociálne povedomie a empatia) a intrapersonálnych zručností (emocionálne sebauvedomovanie a sebaregulácia). Pri šikanovaných absentovali najmä intrapersonálne zručnosti (regulácia emócií, emocionálna pozornosť, jasnosť a oprava).

4 Diskusia

Cieľom prehľadovej štúdie bolo vytvorenie systematickej analýzy, ktorá reflektuje empirické zistenia súvisu medzi emocionálnou inteligenciou a šikanovaním u žiakov na základných školách. Výsledky demonštrujú, že úroveň globálnej emocionálnej inteligencie u žiakov základných škôl významne súvisí so šikanovaním na oboch pozíciách (šikanovaný, šikanujúci). V oboch prípadoch bola zistená nižšia miera EI ako u žiakov, ktorí neboli šikanujúci ani šikanovaní. Naše výsledky sú podobné ako demonštrujú (Olweus, 2003; Mavroveli et al., 2007; Santesso et al., 2006; Wang et al., 2019).

Systematická analýza odhalila i špecifické a sčasti rozdielne komponenty EI pri jednotlivých pozíciách. Šikanujúci dosahovali nižšie interpersonálne zručnosti (sociálne povedomie, empatiu), pričom išlo o silnú negatívnu súvislosť so šikanovaním. Uvedené naznačuje, že žiaci, ktorí sú viac vnímaví k emóciám druhých sa menej zapájajú do správania, ktoré škodí ich rovesníkom. Podobné výsledky zistil i Olweus (2013). Rovnako aj intrapersonálne zručnosti (emocionálne sebauvedomovanie, sebaregulácia) boli významne spojené so šikanovaním na pozícii šikanujúceho. Podobné výsledky demonštruje i Cañas et al. (2020), ktorí zistili negatívny súvis medzi EI a šikanovaním na pozícii šikanujúceho. Deti z uvedeného výskumu, ktoré sa dopúšťali šikanovania, uvádzali nižšiu schopnosť zvládania nielen vlastných emócií, ale i vnímania emócií druhých.

Na druhej strane výsledky ukázali, že pravdepodobnosť stať sa šikanovaným sa znižuje, keď žiaci majú vyššie intrapersonálne zručnosti. Čím lepšie žiaci zvládajú reguláciu svojich emócií a čím lepšie im rozumejú, tým menšia je pravdepodobnosť, že sa stanú šikanovanými. Potvrdilo sa, že primeraná emočná pozornosť (všímanie si a uvedomovanie si svojich emócií) a vysoká emočná jasnosť a emočná oprava (schopnosť presne chápať svoje city a vedieť ich zlepšiť a upokojiť) pôsobia ako ochranné faktory pred tým, aby sa žiak stal šikanovaným. Podobné výsledky zistili i (Anderson & Hunter, 2012; Garaigordobil & Oñedera, 2010). Žiaci z uvedených výskumov, ktorí zažívali zastrašujúce správanie alebo šikanovanie, dosahovali nižšiu úroveň EI prejavujúcu sa najmä v nižšej emočnej jasnosti a emočnej regulácii.

Vychádzajúc z vyššie spomenutého dodávame, že rozvoj emocionálnej inteligencie u žiakov mladšieho školského veku by mohol byť kľúčovým nástrojom pri eliminácii a prevencii agresívneho správania a šikanovania. Programy venujúce sa rozvoju EI (*Každý máme svoju hviezdnu nebi, Srdce na dlani, Akí sme*) môžu byť vhodné na rozvoj EI u detí mladšieho školského veku. Ich realizácia je vhodná počas výchovno-vzdelávacieho procesu alebo v rámci školského klubu detí.

I napriek vyplývajúcim zisteniam treba pripustiť obmedzenia nášho výskumu. Za limity považujeme najmä menší počet štúdií, ktoré sa venovali súvisu medzi emocionálnou inteligenciou

a šikanovaním u žiakov na základných školách. Takmer všetky zahrnuté štúdie mali dostupný výber s vysokou heterogenitou meracích nástrojov. Za ďalšie ohraničenie výskumu považujeme nemožnosť zovšeobecniť naše výskumné zistenia vzhľadom na rozdielny kultúrny kontext. Rovnako treba zvážiť aj riziko objektívnosti subjektívnych výpovedí respondentov.

Záver

V závere môžeme dodať, že i napriek limitom nášho výskumu, rozvoj emocionálnej inteligencie je dôležitou súčasťou, ak uvažujeme o fenoméne šikanovania. Výsledky potvrdili, že žiaci s vyššou mierou emocionálnej inteligencie majú nižšiu tendenciu stať sa šikanujúci i šikanovaní. V tomto duchu môže byť vyššia miera emocionálnej inteligencie považovaná za jeden z protektívnych faktorov pri prevencii šikanovania. Rovnako výsledky naznačujú vhodnosť začleniť rozvoj emocionálnej inteligencie do intervenčných stratégií a programov na základných školách a tým prispieť nielen k eliminácii šikanovania, ale i k vytváraniu bezpečného a inkluzívneho prostredia pre žiakov. Veríme, že naše zistenia prispeli k rozšíreniu vedeckého poznania, k podpore následného bádania v danej oblasti, ale i k efektívnejšej prevencii šikanovania na školách.

Afiliácia k projektu: Príspevok je výstupom projektu KEGA č. 021UMB-4/2025 pod názvom *Profylaktické aspekty šikanovania v edukačnej praxi*.

Literatúra:

- ALVARADO, J. M., JIMÉNEZ-BLANCO, A., ARTOLA, T., SASTRE, S. a AZAÑEDO, C. M., 2020. Emotional Intelligence and Different Manifestations of Bullying in children. *Environmental Research and Public Health*, 17, 8842. <https://doi.org/10.3390/ijerph17238842>
- ANDERSON, S. a HUNTER, S. C., 2012. Cognitive appraisals, emotional reactions, and their association with three forms of peer-victimization. *Psicothema*, 24, 621–627. Dostupné na: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28114811/>
- BUNNETT, E. R., 2021. Bullying in pre-sdolescents: Prevalence, emotional intelligence, aggression and resilience. *Educational Research Review*, 31, 1049–1066. ISSN 1837-6290. Dostupné na: <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.326742116420113>
- CAÑAS, E., ESTÉVEZ, E., MARTÍNEZ-MONTEAGUDO, M. a DELGADO, B., 2020. Emotional Adjustment in Victims and perpretrators of cyberbullying nad traditional bullying. *Social psychology of education*, 23, 917–942. <https://doi.org/10.1007/s11218-020-09565-z>
- FABÍKOVÁ, A. a MIŇOVÁ, A. M., 2008. *Rozvíjajúci program emocionálnej inteligencie: Každý máme svoju hviezdu na nebi*. Rokus, 121 s. ISBN 978-8089055-84-5
- GARAIGORDOBIL, M. a OÑEDERA, J. A., 2010. *La violenciaentre iguales. Revisión teórica y estrategias de intervención*. Prámide. Dostupné na: <https://www.edicionespiramide.es/libro/ojos-solares/la-violencia-entre-iguales-maite-garaigordobil-landazabal-9788436823486/>
- GARAIGORDOBIL, M. a PEÑA-SARRIONANDIA, A., 2015. Effect of an emotional intelligence program in variables related to the prevention of violence. *Frontier Psychology* 6, 743. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00743>
- GOLEMAN, D., 2005. *Emotional Intelligence. Why it can matter more than IQ*. (10th Ed). Penguin Random House. Dostupné na: <https://www.penguinrandomhouse.com/books/69105/emotional-intelligence-by-daniel-goleman/>

- CHAOHUI, B. a SHEIBANI, S., 2024..Emotional Intelligence and Bullying Behavior: A study of School-Aged Children. *Cosmos An International Journal of Art & Higher Education*, 13(1). <https://doi.org/10.46360/cosmos.ahe.520241021>
- JANKOVÁ, M., 2023. Šikanovanie a kyberšikanovanie v základných a stredných školách. CVTI SR. ISBN 978-80-8240-049-9. Dostupné na: https://www.cvtisr.sk/buxus/docs/prevenicia/Vyskumy__prieskumy_a_analyzy/Sikanovanie_a_kybersikanovanie_v_ZS_a_SS__2023_.pdf
- KALISKÁ, L., HEINZOVÁ, Z. a NÁBĚLKOVÁ, E., 2019. Dotazníky črtovej emocionálnej inteligencie (TEIQUE-SF/TEIQUE-SCF): Manuál ku skráteným formám – II. Časť, revidovaná verzia. Belianum, 94 s. ISBN 978-80-557-1626-8
- LEÓN-DEL-BARCO, B., MENDO LÁZARO, S., POLO-DEL-RÍO, M. I. a LÓPEZ-RAMOS, V. M., 2020. Emotional Intelligence as a Protective Factor against Victimization in School Bullying. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17. <https://doi.org/10.3390/ijerph17249406>
- MAHER, C. A., ZINS, J. a ELIAS, M., 2014. *Victimization and peer Harassment: A handbook of prevention and intervention*. Routledge, New York, 448 p. ISBN 1317787218. Dostupné na: https://books.google.sk/books/about/Bullying_Victimization_and_Peer_Harassme.html?id=lwPtAgAAQBAJ&redir_esc=y
- MANRING, S., ELLEDGE, L. C., SWAILS, L. W. a VERNBERG, E. M., 2018.. *Functions of aggression and peer victimization in elementary school children: The mediating role of social preference*. Master's Thesis, University of Tennessee. Dostupné na: https://trace.tennessee.edu/utk_gradthes/4055
- MAVROVELI, S., PETRIDES, K. V., RIEFFE, C. a BAKKER, F., 2007. Trait emotional intelligence, psychological well-being and peer-related social competence in adolescence. *British Journal of Developmental Psychology*, 25, 263–275. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/42980141>
- MAVROVELI, S., PETRIDES, K. V., SHOVE, C. a WHITEHEAD, A., 2008. Investigation of the construct of trait emotional intelligence in children. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 17, 516–526. <https://doi.org/10.1007/s00787-008-0696-6>
- MAVROVELI, S. a SÁNCHEZ-RUIZ, M. J., 2011. Trait emotional intelligence influences on academic achievement and school behaviour: Trait emotional intelligence, *British Journal of Educational Psychology*, 81, 112–134. <https://doi.org/10.1348/2044-8279.002009>
- MENESINI, E. a SALMIVALLI, C., 2017. Bullying in schools: The state of knowledge and effective interventions. *Psychol. Health Med*, 22, 240–253. <https://doi.org/10.1080/13548506.2017.1279740>
- MIKOLAJCZAK, M., NÉLIS, D., HANSENNE, M. a QUIDBACH, J., 2008. If you can regulate sadness, you can probably regulate shame: Association between Trait emotional intelligence, emotion regulation and coping efficiency across discrete emotion. *Personality and Individual Differences*, 44, 1356–1368. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.12.004>
- MIKOLAJCZAK, M., PETRIDES, K. V. a HURRY, J., 2009. Adolescents choosing self-harm as an emotion regulation strategy: the protective role of trait emotional intelligence. *British Journal of Clinical Psychology*, 48, 181–193. <https://doi.org/10.1348/014466508X386027>
- MOHER, D., LIBERATI, A., TETZLAFF, J. a ALTMAN, D. G., 2009. The PRISMA group. Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA statement. *Open Medicine*, 3(2), 123–130. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1000097>
- NASTI, C., SANGIULIANO INTRA, F., PALMIERO, M. a BRIGHI, A., 2022. The relationship between personality and bullying among primary school children: the mediation role of trait emotion intelligence and empathy. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 23, <https://doi.org/10.1016/j.ijchp.2022.100359>

- OLWEUS, D., 1993. *Bullying at school: What we know and what we can do*. Malden, MA: Blackwell Publishing, ISBN 0-631-19241-7 (pbk)
- OLWEUS, D., 2013. School Bullying: Development and Some Important Challenges. *Annual Review of Clinical Psychology*, 9(1). <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-050212-185516>
- PALOVČÍKOVÁ, G., 2018. *Šikana a kyberšikana na školách*. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. 129 s. ISBN 978-80-89016-99-0
- PEACHEY, A. A., WENOS, J. a BALLER, S., 2017. Trait Emotional Intelligence Related to Bullying in Elementary School Children and to Victimization in Boys. *OTJR Occupation Participation and Health*, 37(4), 178–187. <https://doi.org/10.1177/1539449217715859>
- PÉTIOVÁ, M. 2021. Výskyt šikanovania z pohľadu žiakov základných a stredných škôl. CVTI SR. Dostupné na: [zhttps://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/texty/Sikanovanie_2014_ziaci-clanok.pdf](https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/texty/Sikanovanie_2014_ziaci-clanok.pdf) [cvtisr.sk]
- PETRIDES, K. V. a FURNHAM, A., 2001. Trait emotional intelligence: Psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *European Journal of Personality*, 15, 425–448. <https://doi.org/10.1002/per.416>
- PETRIDES, K. V., FREDERICKSON, N., a FURNHAM, A. (2004). The role of trait emotional intelligence in academic performance and deviant behaviour at school. *Personality and Individual Differences*, 36, 277–293. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00084-9](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00084-9)
- RUSTEHOLZ, G., MEDIAVILLA, M., a PIRES JIMÉNEZ, L. (2021). *Impact of bullying on academic performance: A case study for the Community of Madrid* (IEB Working Paper 2021/01). Institut d'Economia de Barcelona. Dostupné na: <https://hdl.handle.net/2445/175697>
- SALBOT, V. et al., 2011. *Črtová emocionálna inteligencia a psychometrické vlastnosti nástrojov na jej meranie*. Belianum, 79 s. ISBN 978-80-557-0303-9
- SALOVEY, P. a MAYER, J. D., 1990. Emotional Intelligence. *Imagination Cognition and Personality*, 9(3), 185–211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- SANTESSO, D. L., REKER, D. L., SCHMIDT, L. A. a SEGALOWITZ, S., 2006. Frontal electroencephalogram activation asymmetry, emotional intelligence, and externalising behaviors in 10-year-old Children. *Child psychiatry and Human Development*, 36, 311–328. <https://doi.org/10.1007/s10578-005-0005-2>
- SEJČOVÁ, L., 2021. *Šikanovanie a kyberšikanovanie v škole*. UK v Bratislave. 219 s. ISBN 978-80-223-5157-7. Dostupné na: http://stella.uniba.sk/texty/FIF_LS_sikanovanie.pdf
- SMERNICA č.1/2025 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a v školských zariadeniach. MŠVVaM SR. Dostupné na: <https://www.minedu.sk>
- SMITH, P. K., LOPEZ-CASTRO, L., ROBINSON, S. a GÖRZIG, A., 2020. Consistency of cross-national trends in bullying prevalence among adolescents in England, Spain, and Japan. *International Journal of Bullying Prevention*, 2(2), 100–111. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.04.006>
- TIRTAYANTI, S., NURJANNAH, I. a LUSMIRASARI, L., 2017. Association between emotional development and bullying behavior in children at the elementary school No 7, Banxuasari, Prajin, Palembang. *Belitung Noursing Journal*, 3(5), 585–594. <http://belitungraya.org/BRP/index.php/bnj/>
- UNESCO (2019). *Behind the Numbers Ending School Violence and Bullying*; United Educational, Scientific and Cultural Organization. Dostupné na: <https://www.unicef.org/media/66496/file/Behind-the-Numbers.pdf>
- WANG, Y., YANG, Y., ZHANG, Y., WANG, F., LIN, T. a XIN, Z., 2019. The effect of social-emotional competency on child development in Western China. *Frontiers in Psychology*, 10, 1282. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01282>

ZELIKA, Z., MAKSUM, A. a NURHASANAH, N., 2024. Relationship of emotional intelligence of fifth grade students to bullying behavior in elementary schools. *Journal Pendidikan Dasar Nusantara*, 10(1). <https://doi.org/10.29407/jpdn.v10i1.22749>

Summary: This systematic review examines the relationship between emotional intelligence (EI) and bullying among elementary school pupils, with a focus on both perpetrators and victims. Bullying is identified as a serious and widespread problem in school environments, negatively affecting pupils' psychological well-being, social functioning, and academic performance. Emotional intelligence, understood as the ability to perceive, understand, regulate, and use emotions, is considered a potential protective factor against bullying behavior.

Using the PRISMA framework, the authors analyzed seven quantitative empirical studies published between 2015 and 2025. The results consistently show that lower levels of emotional intelligence are associated with a higher likelihood of being involved in bullying, either as a bully or as a victim. Pupils who engaged in bullying behavior demonstrated weaker interpersonal skills, such as empathy and social awareness, as well as poorer emotional self-regulation. Conversely, victims of bullying tended to show deficits mainly in intrapersonal skills, including emotional clarity and emotion regulation.

Overall, the findings suggest that higher emotional intelligence reduces the risk of both bullying perpetration and victimization. The study highlights the importance of integrating emotional intelligence development into school-based prevention and intervention programs to promote a safe, inclusive, and supportive school climate.

EDUCOM 2025. Aktuálne trendy v príprave učiteľov pre bezpečné edukačné prostredie.

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie

Editorky: Mgr. Veronika Michvocíková, PhD.
PhDr. Elena Diechová, PhD.

Recenzenti: prof. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD.
Ing. Ladislav Pasiar, PhD.

Vydavateľ: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave v roku 2026

1. vydanie, elektronické, <http://www.ucm.sk/files/sk/ine-pracoviska/centrum-informacnych-zdrojov-ucm-trnave/referat-informacnych-sluzieb/e-zdroje/ff-ucebne-texty-k-stiahnutiu/educom-2025-zb-prispevkov.pdf>

Počet strán: 270

ISBN 978-80-572-0584-5